

Θεατρική Κριτική

ΠΑΝΩ ΣΤΑ ΒΡΑΧΙΑ

ΤΟΥ κ. ΘΕΜ. ΣΟΦΟΥΛΗ

Όταν ο Ίρλανδός Τζώρτζ Μπέρναρντ Σώ ήταν νέος (δηλαδή την εποχή των Ντισραέλι, Γλάδστωνος και Κουμουνδούρου), η πατρίδα του είχε με γάλη και αίματηρή διαμάχη με τη Μεγάλη Βρεταννία. Τότε ο νεαρός Τζι—Μπι—Σι — όπως έγινε διάσημος με τ' άρχικά του — δρῆκε τὸν ἐξῆς τρόπο νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀγῶνα τῆς Ἰρλανδίας: ἐπῆγε στὴν καρδιά τοῦ ἐχθροῦ, στὸ Λονδίνο κι' ἀόχισε νὰ σατυρίζῃ τοὺς "Ἀγγλους με τὰ θεατρικά του ἔργα. Κι' ἦσαν τόσο πνευματώδη τὰ ἔργα του, καὶ τόσο οἱ "Ἀγγλοι ἠδονίσθησαν μαζοχικά ἀπὸ τὸ ἀνηλεές μαστίνωμα, ὥστε γέμισαν τὸν συγγραφέα με δόξα, φήμη καὶ λίρες.

Ἀπὸ τότε πέρασαν ἐνιαυτοὶ ἀμέτρητοι. Ἡ Ἰρλανδία ἔξκαθάρισε τοὺς λογαριασμούς της με τὴ Μεγάλη Βρεταννία καὶ πέτυχε τὴν τόσο ποθητὴ ἀνεξαρτησία της. Ἀλλὰ ὁ κ. Μπέρναρντ Σώ δὲν ἄλλαξε κύλινδρο. Ἐξακολούθησε νὰ τουγῆ δόξα καὶ λίρες βρεταννικές, σατυρίζοντας τὴ Βρεταννία. Ἐπὶ πλέον, μολονότι Ἰρλανδός, ἔδειξε μιὰ δεινὴ ἀδίστατη ἀδυστοχία γιὰ ὅ,τι δῆποτε ἱρλανδικὸ κι' ἀφείδωσε τὴ ζωὴ του στὸ νὰ διορθώσῃ τὰ—κατὰ τὴν γνώμην του — κακῶς κείμενα τῆς Μεγάλης Βρεταννίας.

Καὶ πρώτα ἡ κοινωνικὴ ὀδὴ καὶ τοῦ βασιλεύει στὶς δόξας τοῦ Ταυέπεως τὸν ἔκανε ἔξω φρενῶν. Ἐπειδὴ ὁ κ. Σώ ἦταν ἀντιρρητικὸς σοσιαλιστής, ὅπως ὁ σύγχρονός του κ. Σοφούλης δημοκρατικός. Κι' ὅσο πιὸ πολλὰ νοήματα ἐκέκοδιζε, τόσο πολέμοιψε γιὰ νὰ μοιράσῃ στοὺς προλετάριους τὰ χρήματα... τῶν ἄλλων. Προσεχώρησε λοιπὸν στὸ διανοητικὸν—θεωρητικὸν κίνημα τῶν Φοβιστῶν (πιθανὴ ἐτυμολογία τῆς λέξεως ἐκ τοῦ φόβου) κι' ἐπολέμησε νὰ μάλῃ ντιλεταντισιδῶς γιὰ τὴν ἐπικράτησιν τῶν θεωριῶν τοῦ Κάριλ Μάρξ στὴν Ἀγγλία.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔγραψε πολλὰ καὶ καλὰ θεατρικὰ ἔργα, γεμῆτα εἰρωνείας, σάτιρας καὶ πνεύμα σπαροταριστό. Τοὺς λείπουν ὅμως μερικὰ βασικὰ στοιχεῖα πού θὰ τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ περάσουν στὴν αἰωνιότητα. Ἀπλοδὴ ψυχικὸ πάθος, διαγραφὴ γαστρονομίων, φιλοσοφικὴς στονασμὸς κι' ἐνατένισις τῶν αἰώνιων προβλημάτων τοῦ ἀνθρώπου. Ἐξαιρέσεις πρέπει νὰ γίνῃ γιὰ τὴν "Ἀνία Ἰωάννα" πού ξεπερνάει τὴν ὑπόλοιπην πρῶτανωννὴ τοῦ κ. Σώ σὲ ὅλα τὰ σημεία.

Τὸ «Πάνω στὰ βράχια» πού ἡμεῖς παρουσίασε πρὸ ἡμερῶν ὁ θίασος τοῦ κ. Γιώγου Πωππᾶ, εἶνε ἀπὸ τὰ τελευταῖα ἔργα τοῦ κ. Σώ καὶ ἐπὶ πλέον ἔργο ἀριστερό. Τὸ νὰ κάμῃς σοσιαλιστὴν στὰ ὀνδύοντα σου γόνατα, εἶνε πρᾶγμα διασκεδαστικὸ καὶ γιὰ σένα καὶ γιὰ τοὺς ἄλλους. Τί ἔχει νὰ γάσῃ πασακαλῶς ὁ Σοφούλης ἀντὶ τοῦ Κάπα—Κάπα—Ἐψιλον κάνει λίμπα τὴν Ἑλλάδα: Καὶ τί τὸν νοιάζει τὸν Ἰρλανδὸ κρονό

ληρο κ. Σώ ἂν ὁ κ. Τόμας δι-αλύσει τὴ Βρεταννικὴ Αὐτοκρατορία: Σκοπὸς εἶνε νὰ δι-ασκεδάσουμε κατὰ δύναμιν τὶς τελευταῖες ἡμέρες τῆς μακροβί-ωνος ζωῆς μας, πρὶν κατεβῶ-με στὸ σκοτάδι τοῦ τάφου. Ὑστερ' ἀπὸ ἐμᾶς, ὁ κατακλυσμός!

Ἀπορεῖ ὁ Βρεταννὸς πρῶτον πουργός — στὸ ἔργο τοῦ κ. Σώ — πῶς ἐνῶ οἱ ἄλλοδαποὶ Κάριλ Μάρξ καὶ Λένιν ἔγραψαν τὸ κολοσσιαῖο ἔργο τους στὴν Ἀγγλία, οἱ Ἀγγλοὶ δὲν κα-τάρθωσαν νὰ κάμουν τίποτα τὸ ἀνάλογο στὰ ἴδια ἐναντιπνευ-ματικά χρώματα.

Φαίνεται πῶς ὁ κ. Σώ ἐλη-σμόνησε τελείως (οὐ γὰρ ἔρ-γεται μόνον, τὸ ἀφιλότιμο), τὴν ὑπαρξί τῆς κολοσιαιῆς σέ-δγκο καὶ μέγεθος πνευματικῆς δημιουργίας τοῦ Βρεταννικοῦ λαοῦ, "Όταν φτάσῃς στὰ 80 χρόνια ἐν ἀριστερισμῷ, λησμο-νεῖς πολλὰ πράγματα, ἀκόμα καὶ τὴν αἴσθησιν τοῦ γελοίου. Ἐκτὸς ἐὰν μπροστὰ στοὺς πνευματικοὺς κολοσσούς τῶν Μάρξ καὶ Λένιν, τύφλα νὰ ἔ-χουν οἱ νᾶνοι Σαίξπηρ, Μίλ-τον, Λόουκ, Νεύτων, Ντίκενς, Κῆτς, Σέλλεϋ, Οὐόρντσγουορθ, Μπάουρον, Κόλλεριτζ, Κίπλινγκ, Μπλέικ, Κάριλ, Μπρόου-νινγκ, Γκαλζουέρθ, Τέννyson, Τσῶσερ, Ντάρουϊν κλπ., κλπ. Λησμονεῖ ἐπίσης πῶς ἡ ἀγγλι-κὴ οὐμὶχλὴ δὲν εἶνε πάντα τὸ σφοδρὸν στοὺς ἄλλοδαπούς πού γράφουν τὰ ἔργα τους στὴν Ἀγγλία. Παράδειγμα τὸ εἰπᾶ

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΟΗΓΟΥ ΜΕ-ΝΩΝ.— Στὴ Βιέννη στὸ ξε-νοδοχεῖο Μπριστόλ, ὁ "Ερρικ Σθένσεν σπιναντάται μετὰ τὴν διάσημην χορεύτρια Ὑδὲτ Λεν-νέ πού ἀναζητοῦσε γιὰ νὰ τὴν πείσῃ νὰ ὁμολογήσῃ ὅτι κατέ-θεσε ψεύτικα πῶς ἦταν ἐρωμέ-νῃ του καὶ εἶχε λάβει ἀπὸ αὐ-τὸν δολλάρια — κατὰθεσις πού εἶχε στείλει τὸν Σθένσεν τρία χρόνια φυλακῇ μετὰ τὴν κατηγορίαν ὅτι εἶχε καταχρα-σθῇ 80.000 δολλάρια ἀπ' τὸ Ὀλλανδικὸν Συνδικάτον Ἀδα-μάντων τοῦ ὁποίου ἦταν ὁπάλ-ληλος. Ὁ Σθένσεν μάλιστα ἔχει ἔγει ἀπ' τὴ φυλακὴ τῆς Κο-πενχάγης. Συνοδεύεται ἀπὸ τὸν ὑπὸντι τοῦ Ματτέο χωρὶς νὰ φαντάζεται, πῶς ὁ Ματτέο δὲν εἶνε παρὰ ὁ Δανὸς ἀστυ-νομικὸς Ὀλσεν, πού ὁ διευ-θυντὴς τοῦ Συνδικάτου κ. Βᾶν Λάι ἔχει ἀναθέσει νὰ πα-ρακολουθήσῃ τὸν Σθένσεν γιὰ νὰ δῇ πού ἔχει κρύψει τὰ κλεμ-μένα χρήματα.

30ὸν

Σώπασε. Ἡ Ὑδὲτ καθό-ταν ἀκίνητη. Μόνον ἀπὸ και-ρὸ σὲ καιρὸ κύτταζε τὸν Σθένσεν καὶ τὰ μάτια της ἐκφράζανε ἕνα θλιβερό, ἔ-ναν γεμῆτο πόνο ἀποχαί-ρετισμό.

Πολλὰ τοῦ εἶχαν τύχει στὴ ζωὴ του καὶ πάντα ὁ Σθένσεν εἶνε καταφέρει νὰ θυῇ νικητής. Ἀλλὰ τώρα τὰ εἶχε χαμένα. Μάταια προσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὴν